

Si en el número anterior varem dedicar aquesta secció de compositors catalans a un molt poc conegut però eminent en la seva època -en Josep García Robles- avui passem a l'extrem oposat i parlarem del que potser és el més popular i més conegut compositor català, si bé malgrat tot, no se li ha fet prou justícia. Que **Vives** va ser un notable compositor això ningú no ho discuteix, però en realitat, va ser molt més que això. Va ser un home eminent, polifacètic i ple d'inquietuds. Conferenciant, autor de diversos llibres i escriptor d'òperes serioses de caràcter wagnerià¹, de nombroses sarsueles i d'altre tipus demúsica -actualment totalment desconeguda-, i fins i tot va actuar en l'àmbit polític en presentar-se com a candidat a regidor pel partit *Acció Catalana*.

És curiós constatar que l'**Amadeu Vives**, malgrat ser molt popular segueix essent un desconegut, deixant a part les quatre o cinc sarsueles de més nom i el cas concret de "*Doña Francisquita*" que tothom li atribueix, cosa que és molt d'agraïr, ja que és pràctica molt habitual sobre tot en representacions de sarsueles modestes o amateurs, oblidar-se de mencionar en el programa el nom del llibretista i fins i tot el del compositor.

Donen prova de la seva fama dos fets molt significatius. El primer d'ells es produí un dia quan el prestigiós crític musical i wagnerià vienès Marcel Prawy, de visita a Barcelona, tot d'una començà a cantar "Por el humo se sabe dónde está el fuego", romança que ens va assegurar que era un autèntic martiri pels tenors. El seu gran entusiasme per **Vives** va fer que pogués estrenar "*Doña Francisquita*" en alemany, a Vienna. L'altre prova, també ben significativa va ser que, amb motiu de l'exposició "**!Viva Wagner!**" inaugurada a *Wahnfried* el 25 de juliol de 1998 i dedicada a la relació de Wagner i Catalunya, l'única

---

¹ Veure l'article "Wagner i Amadeu Vives" a *Wagneriana en Català* núm. 13, novembre 2000

activitat musical associada a l'esdeveniment, fou precisament un petit recital per a soprano, tenor i piano, on foren interpretats dos duos de "*Doña Francisquita*", en la que seria probablement, la primera vegada que s'interpretava música d'un autor català a *Wahnfried*.

Vives és potser l'únic compositor català autor de nombroses sarsueles d'èxit cantades en castellà. Tampoc no crec que sigui exagerat considerar-lo com un dels quatre o cinc compositors més populars de l'anomenat "género chico".

Vives és el compositor de la cançó catalana més emotiva i famosa: "*L'Emigrant*". També és l'autor d'una de les sarseules més representades i famoses de la història de la música espanyola com és "*Doña Francisquita*", però el que manca per descobrir encara és la seva immensa producció compresa entre *L'Emigrant*, estrenada l'any 1894 i "*Doña Francisquita*", estrenada l'any 1923, i que figura amb el número d'opus 101 en la llista general d'obres teatrals d'**Amadeu Vives**, publicada a la *Revista Musical Catalana* de gener de 1933. L'esmentada llista en cataloga fins el número 105. No està gens malament!

Amb motiu de l'estrena de l'anomenada "Revista Política en un acte" de títol "*Pàtria Nova*" amb música de **Vives**, l'escàndol que es produí va ser majúscul. Així ho va descriure un famós crític musical: "Cuando el escándalo estaba en su periodo álgido vino a aumentar la confusión el sonido de varios disparos de arma de fuego dentro del teatro".

A la seva carrera hi va haver èxits i fracassos, encara que n'hi hagué més dels primers que no pas dels segons. Un principi prometedor va ser l'estrena de l'òpera d'influència wagneriana "*Euda d'Uriac*", amb la qual s'acomplí finalment allò que en Joaquim Pena volia evitar: "A un musich del talent d'en **Vives**, en lloc de fer-li la trabeta, com és vici en nostra terra, se l'ha d'alentar per l'espinós camí de l'art serio...D'altra manera'ns fem responsables de que s'enfonzi en el llot del "género chico".

Però més que enfonzar-se en el fang del "género chico", podriem dir que **Vives** va contribuir, conjuntament amb uns altres pocs mestres, a dignificar-lo, per més que entre la seva immensa producció ja esmentada, siguin relativament poques les obres amb certa envergadura. Com a wagnerians, les dues que ens poden interessar més són: "*Arthus*" i "*Euda d'Uriac*", les dues obres de joventut

II

però que mostraven tal com va diren Joaquim Pena el camí que hagués pogut emprendre en **Vives** i que no va seguir. Però si el camí escollit no era el de la música sèria, sí que va saber triar el camí de l'èxit. Fins 1928 *Doña Francisquita* s'havia representat 17.000 vegades.

Nostre prestigiós tenor Emili Vendrell va cantar-la 1.315 vegades i encara és hores d'ara una obra frequentment representada.

Vives va ser un home important dintre de la cultura catalana. Ho va ser en diversos àmbits al llarg de la seva vida. També en Vendrell està indissolublement unit a Catalunya i la seva música. I no deixa de ser curiós que dos personatges tan catalanistes, hagin contribuït de manera decisiva a popularitzar un gènere tan genuïnament espanyol com és la sarsuela.

Entre les activitats d'Amadeu **Vives** més vinculades a Catalunya cal citar el fet d'haver sigut co-fundador de l'Orfeó Català, junts amb LLuis Millet. Ningú no dubta que és a en **Vives** i a en Millet a qui s'ha d'atribuir la creació d'aquesta important massa coral. Bé, en realitat sí que hi ha algú que ho discuteix, i aquest algú és precisament l'**Amadeu Vives** que va tenir l'extremada delicadesa d'enviar una carta oberta a la "*Revista Musical Catalana*", on deia: "El Sr. Trullol sembla que m'atribueix a mi sol la fundació de l'Orfeó, vos amic Salvat, l'atribuiu a en Millet i a mi; i jo, que soc l'únic que sé de tot això la veritat, afirmo que l'Orfeó no té més que un fundador: en LLuis Millet". Aquesta sola frase defineix ben a les clares la forma de ser del nostre gran compositor. Com a mostra de la seva música hem triat una Fantasia del mestre Eusebi Bosch Humet sobre temes d'*Euda d'Uriac*. Així mateix reproduïm la que podria ser una de les darreres composicions d'en **Vives**: el seu "*Cant del Poble. Himne de Catalunya*".

Jordi Mota